

תערוכה

מלאך שלא ממריא

על תערוכת נפתלי נחמני בגלריית כברי

נפתלי נחמני. מלאך וכסא

מי שיחליט לאצור ביום מן הימים תערוכת נושא בשם "המלאך באמנות הישראלית" ימצא עצמו מוקף בעשרות רבות של מלאכים נוסקים ונופלים, קטומי כנפיים ומגביהי עוף. המלאך הגשמי והרוחני, מהמקורות והמיתוסים, העסיק רבות את היוצרים ואף גרם להם ליצור את דמותו בחומר, לרשום אותו על מצע רך וקשה ולכתוב עליו - אולי כמטאפורה למצבם שלהם.

מלאכים שאהובים עליי במיוחד הם אלה של דורציין, שמשני, אברהם אוסקי, ליטשיץ, אביבה אורי, וגם אלה בדמותו של בן האנוש כפי שהיטיב לתארם איוון שוובל. בספרות זכורים לטוב מלאכיו של מארקס, ובקולנוע - מלאכים בשמי ברלין.

"איש מלאך" קורא נפתלי נחמני, עמיר, ליציר כסיו, ומתאר אותו כמי שמורכב משני מלאכים המשולבים זה בזה - יוצרים ארבע כנפיים לאחד ושני חצאים שהופכים לשלם. אנשי המלאך מצוידים בטכניקה מעורבת וברישום מונוכרומי, מפוסלים בעץ פשוט ומונחים על גבי כיסא או בינות לרמויות אדם סכמטיות (רומים לאלה של סנחש כהן-גן). הרצון להרבות בציטוטים (יגאל תומרקין, כהן גן, רפי לביא ואחרים) וגיבוב החומרים מייק לכוונותיו הטובות של נחמני. לא ברור לצופה תמים איזה תפקיד ממלא המלאך בסצינה האקלקטית, ומדוע הוא זוכה לכינוי "מלאך שחור". מלבד פסל אחד, בו יצורים קטנים נושאים איוון עץ מאורך שמתוכו בוקעים פרחי מתכת - נראים כל הפסלים והרישומים כהפגנת יכולת טכנית, אולי עבודת מעבדה מעניינת, אך לא בעלי ערך מוסף כלשהו. הנפילה של המלאכים כואבת, כשבראש עוד יושבות עבודותיו הקודמות של נחמני. המחוות למארקס, ז'יגוד, ראשי היישוב הישן, כיסאות שלו ואבני בזלת משולבים בעץ - ייזכרו לטוב.

אין ספק שלא מדובר כאן באחת התערוכות הטובות של נפתלי, וכאלה היו רבות. פעם הישווה גרעון עפרת את הציור הישראלי הצעיר למצב הקיומי של יוצרו. הוא ציין שרבים מציירי הגל החדש מרבים לצייר ספירלות ומכוכים, מערבולות צבע ורישום, ממש כמו הבילבול והחזרה האינסופית שלהם עצמם על דברים שכבר נעשו. גם אצל נחמני מרובות הספירלות, צורות איקס רבות משתלבות בעבודה - מה שמעיד אולי על בילבול וחוסר מוצא זמני.

האוצרת דרורה דקל, שלא הייטיבה לאצור הפעם (הכל תלוי ומוצב בצפיפות מעיקה), הוסיפה דברים להבנת תערוכתו של נחמני: "... נפתלי יוצר מצבים, סביבות, צעצועי כאילו. סדרות של אלמנטים אורגניים זהים הזוכים למגע ידני דוגמת מצבי האדם... העבודות שומרות מחד על גולמיות מתעתעת בחן בלתי אמצעי ומאידך משדרות מורכבות מחשבתית ותחושתית של האמן על מצבי החיים ושוורשי הבעייה הקיומית."